

Toen en Nu: Bagijnhof

Net als in voorgaande jaaruitgaven van de Oudheidkundige Vereniging nemen we weer een oude straat in Medemblik onder de loep en wel het Bagijnhof.

Het Bagijnhof is waarschijnlijk nooit, zoals veel andere straten, een sloot geweest. We gaan van oost naar west, beginnende bij de Nieuwstraat.

Bij de Nieuwstraat

Afb. 1a: Gezicht op het Bagijnhof (ca. 1905).

Rechts de oude manufacturenwinkel die bij de bespreking van de Nieuwstraat in de jaaruitgave 2013 al is belicht.

Links een winkel in huishoudelijke goederen, toen bewoond door Philippus Beek. Er werd ook petroleum verkocht. Het voorraadvat moest vanwege brandgevaar buiten staan, achter het lage muurtje. Dit stukje straat heette de Rodekoesteege.

Op afbeelding 1b ziet u de huidige toestand met Radio Bood op de voorgrond.

Afb. 1b: Gezicht op het Bagijnhof (voorjaar 2014).

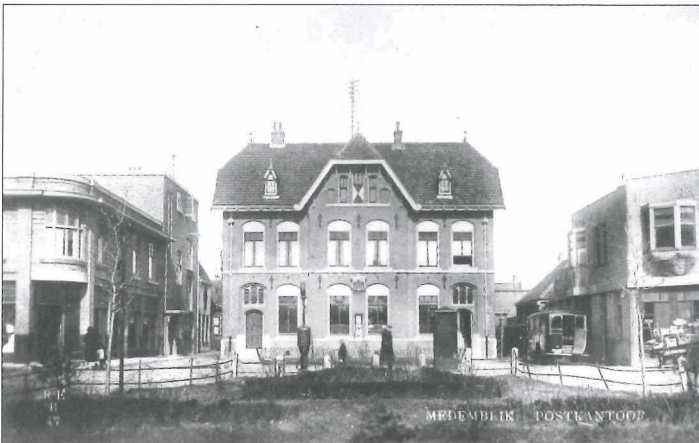
Postkantoor

Eind negentiende eeuw is het eerste Post- en Telegraafkantoor gebouwd op de pas gedempte Goudsbloemgracht. Een klok in het timpaan gaf de spoor en post tijd aan; kennelijk liep deze synchroon met het landelijke spoorklokken systeem.

In 1910 is het huidige postkantoor gebouwd. Het bouwjaar staat in de onderste sierankers in de voorgevel. Bovenop het dak ziet u een mast met telefoonaansluitingen (Afb.2b). Deze telefoonkabels gingen bovengronds naar de abonnees. Zo had handelaar C. Spruyt telefoonnummer 1. Bij ijzel kwam de hele mast door alle veel te zwaar geworden telefoondraden eens naar beneden.

Afb.2a: Het eerste postkantoor omstreeks 1900.

Afb.2b: Het huidige postkantoor in de periode 1930-1935.

Rechts op de foto de garage van de HABO (bus op Alkmaar). Naast de garage staat een bus ... je. Zowel de garage als de autobusonderneming werden door Gerrit Boon uitgebaat.

Voor het postkantoor zien we een PEN-huisje en links ervan een met de hand te bedienen benzinepomp. Voorts nog een aantal hardstenen paaltjes, gemaakt van de resten van olielantaarns. Door de invoering van het stadsgas waren de oude lantaarns in onbruik geraakt. Links de winkel Hermes, bestierd door de heer Poggemann.

Anno 2014 is het postkantoor helaas niet meer in functie en staat het te koop.

Afb.2c: Het postkantoor anno 2014.

Smederij van Van de Wetering

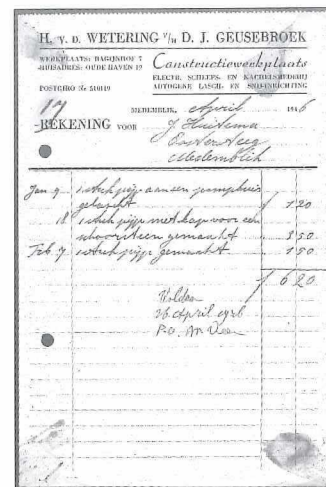

Afb.3a: De smederij van Harm van de Wetering omstreeks 1955.

Waar nu de sportschoenenwinkel van Akbulut is, was vroeger de smederij van D.J. Geusebroek, later Harm van de Wetering. Wat kon het daar in de winter gezellig zijn, als Harm aan de hulproosters van de gasfabriek weer een nieuwe punt smeedde. Velen die in het vorstverlet liepen, zochten daar hun toevlucht. Want in de smederij was het lekker warm.

Afb.3b: Rekeningen van D.J. Geusebroek en H. van de Wetering.

Afb.3c: De winkel van Akbulut Sport (voorjaar 2014).

Smederij van Schuitemaker

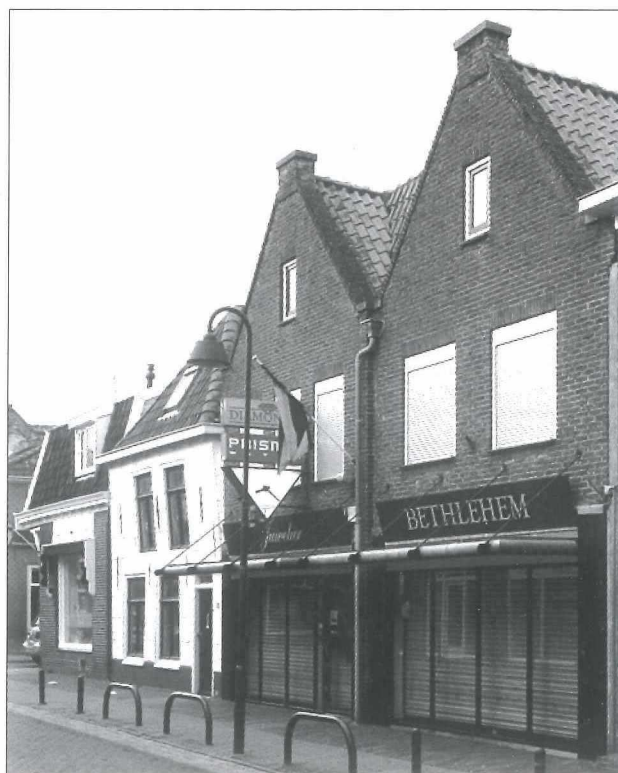

Afb.4a: Smederij annex rijwielhandel J. Schuitemaker in 1962.

Aan de noordkant van het Bagijnhof was de smederij annex fietsenwinkel van J. Schuitemaker. In de smederij bevond zich een travalje. Dat is een stelling waarin de hoeven van paarden werden beslagen.

Kent u ze nog? De TV-antennes op het dak. Inmiddels ook alweer uit het straatbeeld verdwenen.

Op afbeelding 4b de huidige toestand: het pand van Juwelier Bethlehem.

Afb.4b: Juwelierswinkel Bethlehem anno 2014.

Zicht op de Martinuskerk

Eigenlijk gaat deze foto over de paard-en-wagen en links de landbouwmechanisatiemiddelen. Maar in de verte ziet u de steigers voor de bouw van de toren van de Martinuskerk en dat maakt deze foto zo bijzonder. Je kunt je haast niet voorstellen dat deze kerk er ooit niet gestaan heeft.

Afb.5a: In de verte de bouw van de toren van de Martinuskerk anno 1902.

Afb.5b: De Martinuskerk en op de voorgrond de winkels van Berding en Hermes (foto ca. 1915).

Dertien jaar later in de verte de fiere Martinuskerk (Afb.5b). In het Bagijnhof veel ambachtelijke bedrijvigheid en winkels. Rechts vooraan, achter een groep kinderen poserend voor de foto, ziet u de manufacturen winkel annex kleermakerij van Berding. Links aangrenzend de winkel van Hermes.

Afb.5c: De huidige situatie anno 2014.

Anno 2014 dezelfde locatie (Afb.5c) met een bekend lid van de Oudheidkundige Vereniging.

Jammer van de leegstaande winkel rechts vooraan.

Hoek Bagijnhof-Kruisstraat I

Afb.6a: In 1921 werd het dak van het schoolgebouw 4,5 meter omhoog gevijzeld.

Een huzarenstukje uit 1921. Zie het onderschrift van de foto (Afb.6a). De grote barometer, die jarenlang de gevel van de school sierde, staat nu op een paal bij de Kwikkelsbrug.

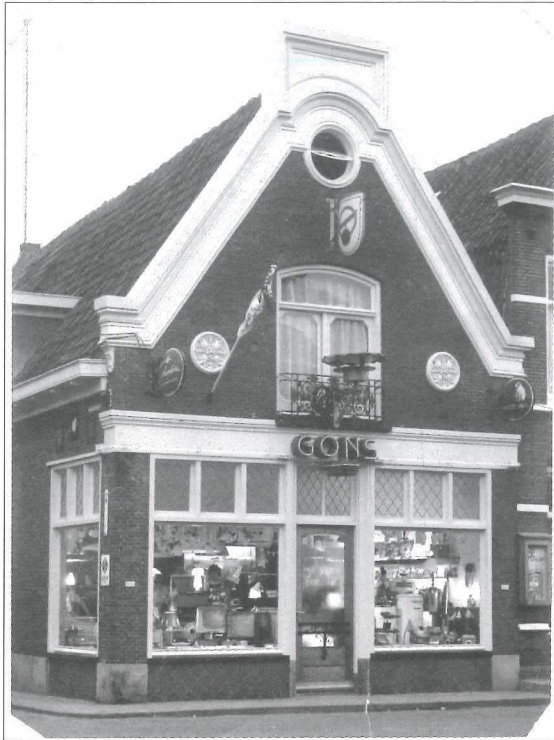
Het instrument werd in 1878 door dijkgraaf Cornelis Donker aan de gemeente Medemblik geschonken naar aanleiding van zijn 25-jarig jubileum bij de Vier Noorder Koggen.

Anno 2014: dezelfde hoek van het Bagijnhof-Kruisstraat. Het schoolgebouw en later bioscoop Scala Theater heeft plaatsgemaakt voor woningen en een audiowinkel. Het oogt toch wel als smaakvolle nieuwbouw.

Afb.6b: Zuidoosthoek met de Kruisstraat anno 2014.

Hoek Bagijnhof-Kruisstraat II

Afb. 7a: De winkel van Gons omstreeks 1976.

Op de zuidwesthoek met de Kruisstraat was de winkel van de firma Gons. De heer Gons was een bekwaam vakman op het gebied van elektra.

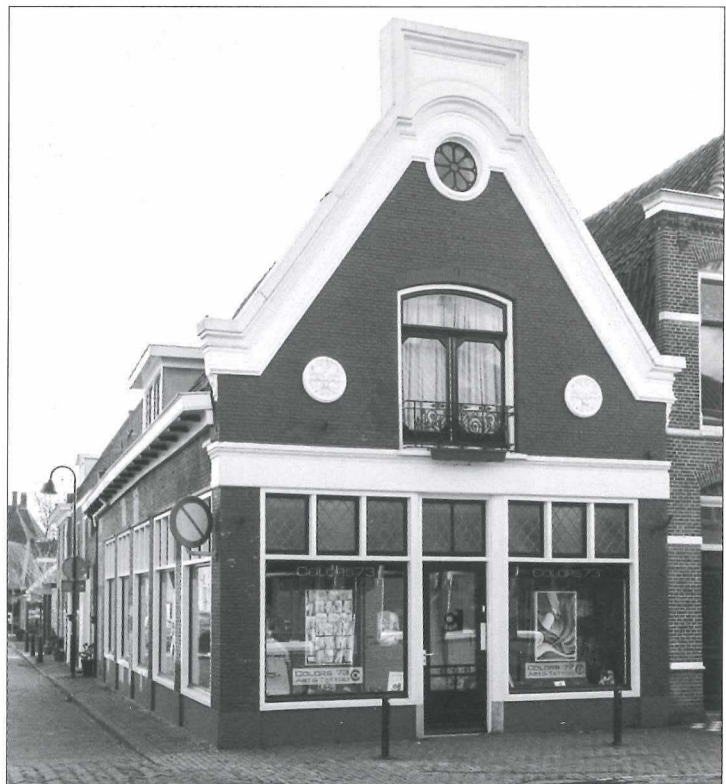

Afb. 7b: Concert door de heer Gons in 1930.

Hij hield van net werk en eiste dat ook van de mensen die voor hem werkten. Voor de ramen op de bovenverdieping zien we een door hem ontworpen luidspreker. Deze geluidsvoorziening gebruikte hij ook bij de harddraverij. De luidsprekers stonden 20 meter uit elkaar en gaven een mild en verstaanbaar geluid, beter dan de zes luidsprekers die nu de Nieuwstraat jaarlijks beschreeuwen. Voorts heeft de heer Gons nog menige verbetering aangebracht in de techniek voor het starten bij de harddraverij, waaraan ikzelf (na de uitvinding van de taperecorder) ook een bijdrage kon leveren.

De heer Gons verzorgde ook concerten in het stadsplantsoen getuige het bijgaande krantenartikel. Dit plantsoen lag bij de Martinuskerk en was de voorganger van het Koningin Emmapark.

Dezelfde gevel anno 2014, thans in gebruik als tattoo shop.

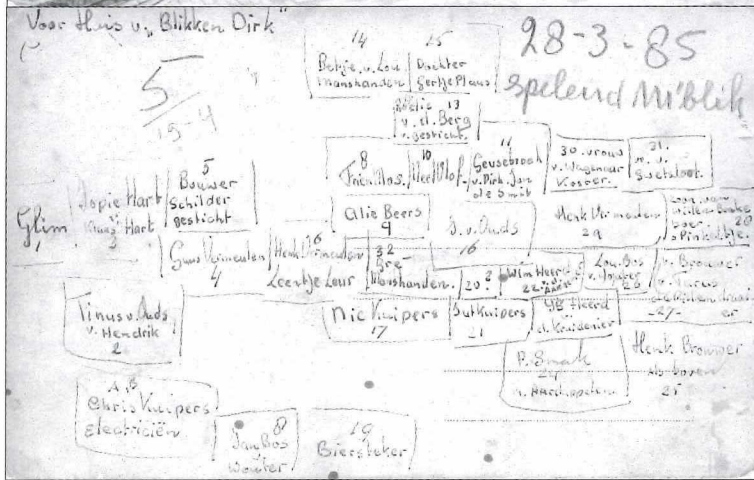
Afb. 7c: Het pand van tattoo shop Colors 73 anno 2014.

Tussen Kruisstraat en Torenstraat

Een groepsfoto uit omstreeks 1927, met de namen op de achterzijde, voor het huis dat later van Van Onzenoort werd. Daarnaast de winkel van D. Geusebroek, ook wel Blikken Dirk genaamd (Afb.8a).

In de middelste rij van links naar rechts, de derde en vierde persoon: Guus en Henk Vermeulen. Henk was de vader van de bekende Nico Vermeulen.

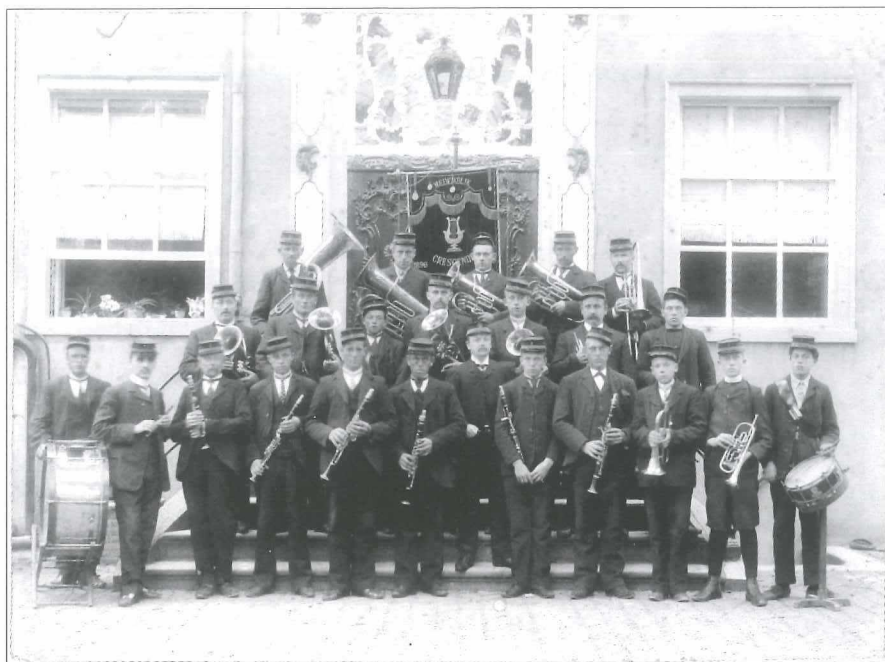

Afb.8a: Groep kinderen in het Bagijnhof ter hoogte van Van Onzenoort omstreeks 1927.

Afb.8b: De schoenenwinkel van Van Onzenoort anno 2014.

Weeshuis

Afb.9a: Harmonie Crescendo op de trap van het Weeshuis in 1906.

Foto's van het weeshuis. In 1575 verordonneerde prins Willem van Oranje dat de goederen van de kloosters ten goede zouden komen aan de arme wezen. Nadat in 1915 de laatste wees vertrok, werd het gebouw een behuizing voor ouden van dagen met als naam 'Levensavond'. In 1975 werd aan de Ridderstraat een nieuw bejaardentehuis gebouwd. Het oude weeshuis wordt sindsdien verhuurd.

Eerst aan notarissen en een advocatenkantoor, later aan een tandartsenpraktijk oudheidkundige vereniging maakte lange tijd dankbaar gebruik van de zolder. Maar de vereniging heeft tegenwoordig de beschikking over prachtige ruimtes in het voormalige stadhuis aan de Dam. De fraaie entree van het weeshuis was voor velen, en is ook nu nog, een mooie achtergrond voor groepsfoto's. Zo ook harmonie Crescendo anno 1906.

Een blik op het weeshuis met tuin anno 2014. De leeuwjes op de voorgrond sierden vroeger de trap van het oude stadhuis dat in 1940 is gesloopt.

Afb.9b: Het Weeshuis met zijn fraaie tuin anno 2014.

Martinusgesticht

Afb.10a: Huize Sint Martinus, de meisjesschool, de boerderij van Hart en de kosterswoning omstreeks 1915.

Het laatste stuk van het Bagijnhof vanaf de Torenstraat, richting Martinuskerk. Links het oude Martinus bejaardentehuis. Aan de oostkant was het dak bedekt met zogenoemde 'Mulder pannen' en aan de westzijde, heel bijzonder, met Oegstgeester of Hartjes pannen. Die laatstgenoemden gaven het idee dat er leien op het dak lagen. Onder het meest westelijke dak bevond zich een fraaie kapel. Dit was gewiefelijk voor de bejaarden die binnendoor de kapel konden bereiken.

Vorbij het Martinusgesticht de r.-k. meisjesschool Maria-Bernadette, gerund door de Zusters van Liefde, ofwel de nonnen. Het voorste gebouw met trapgevel is in de jaren zestig gesloopt ten behoeve van aanleunwoningen. De drie volgende gebouwen met trapgevel kregen een bestemming als kledingwinkel en woning, maar zijn later door brand verwoest.

Vorbij de school is de boerderij van Hart nog juist te zien. Op de hoek hadden ze daar een winkeltje voor de verkoop van boerderijproducten zoals boter, kaas en melk. Heel in de verte nog de kosterswoning van Dirk Wester van de Martinuskerk. De noordkant van het Bagijnhof is op deze foto niet te zien. Maar hier was de muur van de binnenplaats van de middelbare jongensschool Huize Sint Radboud, gerund door de Fraters van Tilburg.

Op de achtergrond een nieuwe versie van de Maria-Bernadette school (Afb.10b). Op de voorgrond wacht het terrein op een nieuwe bestemming. Die schijnt er binnenkort te komen in de vorm van een aantal woningen. Ook is de Martinuskerk en een deel van de noordzijde van het Bagijnhof op de foto gezet. Van dit deel zijn nauwelijks oude foto's beschikbaar.

Zo, dat was het weer voor de jaaruitgave 2014. Groet aan allen.

Jan Beek en Arnold de Greeuw
Medemblick, juni 2014

Afb.10b: Maria-Bernadette school.

Herkomst afbeeldingen:

A. de Greeuw, Medemblick: alle nieuwe foto's (anno 2014).

B. Wieten, Medemblick: 3a.

Oudheidkundige Vereniging "Medenblick": 1a, 2a, 2b, 3b, 5a, 5b, 6a, 7a, 7b, 8a en 9a en 10a.

Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Amersfoort: 4a.